

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund

Styrelsens berättelse över förbundets verksamhet 2006

Styrelse från årsmötet 2006

Ordförande:

Anders Björck
(till årsmötet 2009)

Vice ordförande:

Stig Hedlund
(till årsmötet 2009)

Andre vice ordförande:

Gunnar Olsson
(till årsmötet 2008)

Ständig sekreterare:

Håkan Liby

Skattmästare:

Gunnar Nyberg
(till årsmötet 2007)

Ledamöter:

Roine Schenning
(till årsmötet 2007)

Ove Lundgren
(till årsmötet 2007)

Britt-Marie Strand
(till årsmötet 2007)

Ingvar Eriksson
(till årsmötet 2009)

Tomas Matsson

(till årsmötet 2008)

Arne Gusén

(till årsmötet 2008)

Patricia Ericsson

(till årsmötet 2009)

Mary Ann Olarsbo

(fyllnadsval till årsmötet 2008)

Arbetsutskott:

Vice ordföranden,
andre vice ordföranden och sekreteraren.

Revisorer:

Mats Gunnarsson, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Sven Lundkvist (avliden under året)

Revisorssuppleanter:

Ellinor Lindström

Maria Wigenfeldt, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Valberedning:

Marianne Jonstam

(sammankallande)

Mirja Korpela

Stefan Östergren

Representant för Sveriges Hembygdsförbunds förtroenderåd:

Stig Hedlund

Ombud till Sveriges Hembygdsförbunds årsstämma 2006:

Gunnar Olsson

Per Thunström

Arne Gusén

Ersättare:

Ove Lundgren

Torsten Molarin

Birgitta Dolfie

Ombud till Sveriges Hembygdsförbunds årsstämma 2007:

Gunnar Olsson

Birgitta Dolfie

Torsten Molarin

Ersättare:

Ove Lundgren

Lennart Hulth

Ellinor Lindström

Styrelsen har hållit fyra protokollförda sammanträden och arbetsutskottet har sammanträtt vid fyra tillfällen under året.

Antalet hembygdsföreningar anslutna till Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund var den 31 december 2006 65 st och medlemsantalet 12 320. År 2005 var föreningarna 65 st och medlemsantalet 12 366.

Enskilda medlemmar den 31 december 2006

Betalande	898	(2005:	961)
Ständiga	56	(2005:	58)
Hedersledamöter	5	(2005:	6)
Medaljörer	34	(2005:	34)
Summa	993	(2005:	1 059)

Ekonomi

På styrelsens uppdrag har förbundets kapitalplaceringar ombesörjts av skattmästare Gunnar Nyberg i samverkan med E Öhmans junior Fondkommission AB i Stockholm. Stiftelsen Upplandsmuseet har enligt i stadgarna föreskrivet avtal med förbundet svarat för medlemsregistrering, uppbörd av medlemsavgifter till förbundet och Sveriges Hembygdsförbund, värvning av nya medlemmar, meddelandeservice, årsboksredaktion, service till anslutna föreningar samt för den löpande ekonomiadministrationen med redovisning, betalervice, årsbokslut, budgetunderlag och rapportering till styrelse och ledamöter. Den ekonomiska förvaltningen för år 2006 framgår av balans- och resultaträkningen för 2005 och 2006.

Stiftelser

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har förvaltningsansvar för åtta stiftelser. Enligt stiftelselagens bestämmelser lämnas separata årsredovisningar för dessa. Stiftelserna är följande: Hilmer Åbergs fond, Landshövding Hil-ding Kjellmans hembygdsfond, Nils och Barbro Sundquists minnesfond, Upplandskretsen för hembygdsvårds fond, Ola Ehns minnesfond, Elisabeth Wensters minne, Hilda och Algot Blankfelts minnesfond, samtliga samförvaltade samt Stiftelsen Constance Anderssons donationsfond.

Hilmer Åbergs fond, Elisabeth Wensters minne och Constance Anderssons donationsfond har Upplandsmuseet som destinatär. Medlen skall huvudsakligen användas till utökande, vård och omhändertagande av museets samlingar, men också till museets verksamhet.

Vinterting

Förbundets vinterting för hembygdsföreningarna i Uppland hölls söndagen den 5 februari 2006 i Markententeriet, Eklundshof, Uppsala. Förbundets vice ordförande, Stig Hedlund, inledde med att välkomna cirka 60 representanter för hembygdsföreningarna. "Kyrkan och hembygden" var temat för vintertingets program. Kyrkan som historisk byggnad, sockencentrum och

samlingspunkt i bygden har varit av största betydelse för människor under sekler. Kyrkans organisation genomgår nu stora förändringar och syftet var att peka på frågor som rör samspelet mellan kyrkans verksamhet, organisationsförändringarna och de kulturhistoriska och antikvariska aspekterna. Kyrkoherde Lars-Ove Sjöstedt, antikvarie Johan Dellbeck, Upplandsmuseet och landsantikvarie Håkan Liby medverkade med inlägg. I samband med kaffet diskuterades därefter ämnet i mindre grupper. En sammanfattande diskussion avrundade årets vinterting.

Disa Gilles pris

Disa Gilles pris för föredömlig insats inom uppländsk hembygdsvård tilldelades Hökhuvuds hembygdsförening "för det medvetna och förtjänstfulla arbetet i bygden med såväl kulturhistoriska minnen och traditioner som angelägna samtidspådrag, till exempel engagemanget i Reuterskiöldska skolans öde och arbetet inom den så kallade Framtidsgruppen.

Årsmötet 2006

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds årsmöte arrangerades söndagen den 9 april i Kyrkstugan, Örsundsbro. Lagunda hembygdsförening var årets värdförening och förutom förberedelserna för själva årsmötet hade man också lagt upp och genomfört ett mycket

uppskattat och välbesökt kulturprogram i bygden under förmiddagen. Bland annat besöktes Salnecka slott och handelsmuseet Kappen.

Cirka 100 personer varav 61 ombud för enskilda medlemmar och hembygdsföreningar hade hörsammat kallelsen. Förbundets ordförande Anders Björck öppnade årsmötet 2006 med några inledningsord om sin företrädare landshövding Robert von Kraemer (1830-1862) som gjort många avtryck i Lagunda-bygden och övergick därefter till att tala om vikten av att länsstrukturen bibehålls, inför planerna på att bilda nio storregioner. Förhandlingarna följde sedan gängse ordning med fastställande av årsredovisning och beslut om ansvarsfrihet för styrelsen. En ny ledamot valdes in i styrelsen, se styrelsens sammansättning ovan.

Vårutflykt och vårstämma

Temat för vårutflykten den 21 maj var Vallentunabygdens äldre kulturminnen och initierad ciceron var medeltidshistorikern fil. dr Sigurd Rahmqvist, tidigare medarbetare i Riksantikvarieämbetets projekt Det medeltida Sverige. För närvarande arbetar Sigurd Rahmqvist på Upplandsmuseet med upplandsdelen i projektet. Besöksmålen var valda med omsorg för att tydliggöra bygdens intressanta historia under framför allt järnålder och medeltid.

En introduktion till utflyktsprogrammet gavs vid Vallentuna kyrka. Resan gick därefter till Kragsta och på vägen passerades Gullbron, en vikingatida broanläggning med intilliggande runsten. I Kragsta demonstrerade Sigurd Rahmqvist bytomten och Oppgården från 1700-talet. Nästa mål var Arkils tingstad, vackert belägen intill en vik av Vallentunasjön. Fornlämningen består av en fyrkantig stensättning som är resterna av en tingsplats, samt två runstenar som ristats omkring 1025: "Ulvkel och Arnkel och Gye, de gjorde här tingsplats. Ulvkel och Arnkel reste stenarna till minne av sin döde far Ulv". Vårstämman hölls i Vallentunasalen, Vallentuna folkbibliotek. Ordförande Anders Björck ledde förhandlingarna och avslutade stämman med högtidlig utdelning av förbundets medalj till Ellinor Lindström, ordförande i Danmarks hembygdsförening och sedan lång tid verksam inom den uppländska hembygdsrörelsen.

Efter lunchen på Vallentuna Gästgiveri Kvarnen besöktes Vallentuna kyrka, byggd vid 1100-talets slut eller omkring 1200. Kyrkan bestod ursprungligen av västtorn samt anslutande långhus och kor. En sakristia tillbyggdes senare. I tornets nordvästra hörn har en av stenmästarna huggit in en runskrift med lydelsen: "Andor tillhögge denna fagra sten...".

Lingsbergsvägen, med högt landskapshistoriskt värde, ledde till Sjö-

kullarna vid Vada med tre stora gravhögar och ett järnåldersgravfält med cirka 100 fornlämningar.

Vårutflyktens avslutande mål var Kvarnstugan i Brottby. Medlemmar i Össeby hembygdsförening tog emot, visade och berättade om hembygdsgården.

Hembygdsfest och jubileum

Med anledning av Gamla Uppsala hembygdsförenings 20-årsjubileum, firades söndagen den 30 augusti en stor hembygdsfest på friluftsmuseet Disagården. Föreningen hade arrangerat firandet i form av en manifestation av den uppländska hembygdsrörelsens kraft. Sveriges hembygdsförbunds ordförande Göran Furuland var inbjuden att hålla högtidstalet. Programmet var innehållsrikt och bestod bland annat av utställningar, demonstrationer, barnaktiviteter och servering. Dagen fick extra guldkant då Gamla Uppsala församling återöppnade kyrkan efter lång tids renovering. Öppningsfesten inleddes med samling och servering i form av "mingel" på Disagården i direkt anslutning till hembygdsdagen. Från Disagården utgick sedan en imponerande procession i riktning mot kyrkan med biskop Ragnar Persenius i spetsen.

Höstutflykt

Höstutflykten den 8 oktober gick i sydvästlig riktning till Ramsta, Örsundsbro och Enköping.

I Bragby, Ramsta socken berättade antikvarie Marja Erikson om byn och väckte frågan om var Ramsta gård och kyrka eventuellt kan ha legat. Därefter besöktes nuvarande församlingskyrkan, uppförd 1925-26, som demonstrerades av landsantikvarie Håkan Liby.

Resan gick vidare mot Örsundsbro och två grupper turades om att besöka den välbevarade herrgårdsanläggningen Höja från karolinsk tid, som visades av fil.dr Göran Ulväng, alternativt Gamla Bion och snickeriet, där föreningens medlemmar visade anläggningen och berättade om verksamheten. Lagunda hembygdsförening upplät lokaler i det närbelägna Tingshuset där utflyktsdeltagarna kunde äta medhavd lunchmatsäck.

Resan gick vidare till Enköping där Enköpings museum var det första besöksmålet. Efter antikvarie Linda Karlbergs övergripande presentation av museet kunde besökarna på egen hand ta del av utställningarna. På Wallinska gården tog sedan Enköpings stads hembygdsförening emot och serverade eftermiddagskaffe. Här informerade föreningens medlemmar om den bevarade stadsgården, räddningsaktionen och verksamheten.

Ordförandekonferens

Årets ordförandekonferens ägde rum lördagen den 21 oktober på Upplands-museet. Temat var "Hembygdsrörelsen inför 2010, ideologi och verksamhetsidé", med utgångspunkt i den diskussion som initierats av Sveriges Hembygdsförbund. Styrelsen hade tillsatt en särskild kommitté bestående av ledamöterna Patricia Eriksson, Britt-Marie Strand, Ove Lundgren, Stig Hedlund och Gunnar Olsson. Frågor som rörde organisation, information och verksamhetens innehåll diskuteras i mindre grupper, vilka avslutningsvis redovisade sina synpunkter och idéer.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har, i överensstämmelse med stadgarna, svarat för löpande förvaltning enligt styrelsens bestämmelser. Följaktligen har AU förberett styrelsesammanträden, vinterting, årsmöte och ordförandekonferens.

Förste vice ordförande Carl Göran Andræ har ansvarat för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds hemsida i samarbete med Sveriges Hembygdsförbund.

Publikationer

Under året har årsboken UPPLAND 2006 med landsantikvarie Håkan Liby som redaktör utgivits. Årets utgåva bestod av 13 fristående artiklar. Som exempel på innehållets spännvidd kan nämnas Henrik Ågrens artikel *Gustav Vasa och Gamla Uppsala*, Birger Thisners minnesbilder från barndomsåren i skildringen *Distingsmarknaden vid 1900-talets början*, "Då Aspen leker, stiger han upp här i Uppsala åen" av Ingvar Svanberg och Mårten Ehns beskrivning av bensinhandelns utbyggnad i artikeln *Uppsala under bensinåldern*. Årsboken avslutades som vanligt med ett sammandrag av verksamheten i den uppländska hembygdsrörelsen.

Fyra nummer av medlemsbladet Meddelanden har utgivits med Håkan Liby som redaktör.

Kvekgården

Friluftsmuseet Kvekgården i Kveks by utanför Örsundsbro ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Styrelsen beslutade att också säsongen 2006 uppdra åt Lagunda hembygdsförening att ansvara för öppethållande, bokningar och visningar på Kvekgården. Den publika verksamheten tog sammanlagt 272 timmar i anspråk. Dessutom arrangerade föreningen ett antal programaktiviteter under sommarsäsongen, bland

annat nationaldagsfirande den 6 juni. Lagunda hembygdsförening har även svarat för vård och skötsel av anläggningen och tidsåtgången uppskattades till totalt 210 timmar

Kvekgården hade totalt 1 380 besökare under verksamhetsåret 2006.

Upplandsmuseet svarar som tidigare för byggnadsvården på uppdrag av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Antikvarie Agnetha Pettersson har varit ansvarig för byggnadsvårdsinsatserna.

Omfattande takomläggningsarbeten utfördes under 2006 med bidrag från länsstyrelsen. Bodlängans halmtak lades om och på mangårdsbyggnadens tak ryggades halm.

Hembygdsföreningarna i Heby kommun

Med anledning av att Heby kommun övergick till Uppsala län vid årsskiftet 2006-2007, inbjöd hembygdskonsulenten i Västmanlands län, Ann Österberg, och landsantikvarie Håkan Liby kommunens sju hembygdsföreningar till ett informationsmöte den 4 maj i Huddunge församlingshem. Samtliga föreningar mötte upp med representanter och mötet blev ett bra tillfälle att informera om den förestående förändringen och dess konsekvenser.

I slutet av året översände Upplands fornminnesförening och hembygdsför-

bund ett välkomstpaket med information och årsboken Uppland 2006 till samtliga hembygdsföreningar i Heby kommun.

Upplandsmuseet och hembygdsrörelsen

Upplandsmuseet svarar för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds kansli, medlemsregister och redaktion.

Huvudansvarig för kontakten med hembygdsföreningarna är landsantikvarie Håkan Liby. Upplandsmuseet har hållit kontakt med föreningarna genom personliga besök, föredrag och rådgivning. Museets samtliga avdelningar står till hembygdsrörelsens förfogande. Det innebär att föreningarna kan få råd om underhåll av byggnader, föremåls- och fotosamlingar samt pedagogisk verksamhet.

Stiftelsen Upplandsmuseet och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har ett avtal som reglerar fondförvaltning, administrativa tjänster (förbundskansli), redaktionellt arbete, förlagsverksamhet, försäljning samt museiservice till förbundet.

I Upplandsmuseets styrelse representerades förbundet av en ordinarie ledamot, Carl Göran Andræ och en suppleant, Stig Hedlund.

Landsantikvariern är sekreterare och föredragande i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds styrelse.

Värderingsprinciper

Fordringar upptas till det belopp som efter en individuell bedömning beräknas bli betalt. Lager har värderats enligt lägsta värkets princip, vilket innebär till det lägsta anskaffningsvärdet och en bedömning av det verkliga värdet på balansdagen. Aktierna har värderats till lägsta värdet av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Anders Björck
ordförande

Håkan Liby
sekreterare

Vår revisionsberättelse har avgivits

Marianne Stohr

Ellinor Lindström